

บทที่ 2

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การความร่วมมือประชาชาติ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีความพยายามหลายครั้งในการที่จะจัดตั้งองค์การความร่วมมือประชาชาติขึ้นมา โดยประวัติและกระบวนการพัฒนาองค์การดังกล่าวได้เริ่มต้นจากการจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ ซีโต้) (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO) และได้พัฒนาเรื่อยมาจนได้กลายเป็น สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือสมาคมอาสา (Association of South East Asia: ASA) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ อาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2558 จะเกิดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) อย่างสมบูรณ์

2.1 องค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ ซีโต้) (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO)

2.1.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

จุดกำหนดของอาเซียนเกิดจากการรวมกลุ่มกันของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศมหาอำนาจแต่เดิมโดยเฉพาะสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประสบความเสียหายจากสงครามต้องบูรณะฟื้นฟูประเทศ จึงยังไม่เข้ามามีบทบาทในการเมืองระหว่างประเทศเท่าใดนัก ในขณะที่ประเทศที่ก้าวขึ้นมามีอำนาจคือสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ซึ่งความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองของมหาอำนาจทั้งสองได้นำโลกเข้าสู่สงครามในรูปแบบใหม่ที่รู้จักกันในนามของ “สงครามเย็น”¹

¹ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และกรอบความร่วมมือ เพื่อก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community). สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

โดยในปี พ.ศ. 2497 หลังการก่อตัวและเผยแพร่อุดมการณ์ของลัทธิคอมมิวนิสต์ใน สหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือที่เรียกว่า ยุคสงครามเย็น อันเป็นยุคของการต่อสู้ ทางลัทธิอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ กับเสรีนิยมประชาธิปไตย² ได้มีการรวมตัวกันก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้น เรียกว่า องค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ. หรือ ซีโต้) (Southeast Asia Treaty Organization: SEATO) โดยองค์การ สนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) เป็นองค์การที่ก่อตั้งขึ้นตาม สนธิสัญญามะนิลา ลงนามเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2497 ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 ในช่วงสงครามเย็น

2.1.2 สมาชิก

8 ประเทศ ที่ลงนามร่วมในการก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฝรั่งเศส เครือรัฐ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์³

2.1.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) คือเพื่อต่อต้านการแผ่ขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยหลักการยับยั้งทางการทหารควบคู่ไปกับการกระชับความมั่นคงและความร่วมมือ ด้านสังคม เศรษฐกิจและการศึกษาระหว่างกัน⁴

อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาเนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองของโลกได้เปลี่ยนแปลง ไปอย่างมาก สหรัฐอเมริกาถอนกำลังทหารออกจากเวียดนามใต้ และรัฐบาลที่อเมริกาสนับสนุน ประสบความพ่ายแพ้ทั้งในเวียดนาม ลาว และกัมพูชา และทำให้องค์การซีโต้หมดความจำเป็นใน ฐานะเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้ อีกทั้งการที่สมาชิก ซีโต้ทั้ง 8 ประเทศนั้น มีเพียงสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และราชอาณาจักรไทยเท่านั้นที่มีดินแดนอยู่ใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้ผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกมีน้อยมาก

² ฐานันท์ ฐานันท์. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1363555206.news>

³ วันนีในอดีต: การก่อตั้งองค์การ SEATO. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://sport.truelife.com/detail/94594/highlight/วันนี้ในอดีต-การก่อตั้งองค์การ-SEATO>

⁴ พัฒนาการของอาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/491557>

ทำให้ต่อมาองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) จึงได้ถูกยกเลิกอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2520⁵

2.2 สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ สมาคมอาสา (Association of South East Asia: ASA)

2.2.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

แม้ความพยายามในการจัดตั้งองค์การภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ความพยายามดังกล่าวนั้นก็มิถูกได้หยุดยั้งลง ด้วยโดยความริเริ่มของตนกู อับดุล ราห์มาน นายกรัฐมนตรีแห่งสหพันธรัฐมาลายาในสมัยนั้น⁶ จึงเกิดความร่วมมือกันในการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ องค์การที่เรียกว่า “อาสา” (ASA) หรือสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2504⁷

2.2.2 สมาชิก

สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ได้ถูกก่อตั้งร่วมกันโดยสหพันธรัฐมาลายา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และราชอาณาจักรไทย โดยสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ถือได้ว่าเป็นองค์การระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งแรกที่ได้รับการก่อตั้งจากการริเริ่มของสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.2.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) คือเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้า ความเจริญทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อย่างไรก็ตามเพียงสองปีหลังการก่อตั้งสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ก็เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งเรื่องดินแดนระหว่างสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสหพันธรัฐมาเลเซียในกรณีซาบাহ์ (Sabah) อีกทั้งในปีดังกล่าวสาธารณรัฐสิงคโปร์ก็ได้ขอแยกตัวจากสหพันธรัฐมาเลเซียเนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นจึงทำให้สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ถูกมองว่าไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA) ยังมีสมาชิกเพียงไม่กี่ประเทศในภูมิภาคและถูกมองว่าเป็นเครื่องมือของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยในท้ายที่สุดสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASA)

⁵ รัฐไทย รัฐอาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1363555206.news>

⁶ พัฒนาการของประชาคมอาเซียน: ย่างเข้าสู่อาสา. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.supremecourt.or.th/file/asean/ASEANCommunity2.pdf>

⁷ พัฒนาการของอาเซียน. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/491557>

ได้ยุติบทบาทลงในปี พ.ศ. 2510 หลังการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ อาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN)

2.3 องค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย หรือมาฟิลินโด (MAPHILINDO)

2.3.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

ในปี พ.ศ. 2506 ได้เกิดการร่วมก่อตั้งองค์การกลุ่มประเทศขึ้นมาใหม่คือองค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย หรือสามารถเรียกตามชื่อประเทศโดยรวมกันเรียกว่า มาฟิลินโด (Maphilindo)⁸ โดยการรวมกลุ่มดังกล่าวเกิดจากแนวคิดที่จะรวมชนเผ่าเชื้อชาติมาเลย์ด้วยกัน

2.3.2 สมาชิก

องค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) เกิดขึ้น โดยการก่อตั้งของกลุ่มประเทศสหพันธรัฐมาลายา, สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

2.3.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ขององค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) คือความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการต่อต้านรัฐจักรวรรดินิยมในภูมิภาค

อย่างไรก็ตามองค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) ก็ไม่สามารถดำรงสถานะเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ถาวรได้ เนื่องจากผลกระทบการเมืองของสหพันธรัฐ มาเลเซียที่อยู่ ระหว่างก่อตั้ง ประกอบกับปัญหาการแย่งชิงสิทธิการครอบครองดินแดนบอร์เนียวเหนือ (North Borneo) หรือ ซาบาห์ (Sabah) ระหว่างสาธารณรัฐฟิลิปปินส์กับสหพันธรัฐมาลายา ผสมกับความพยายามของสาธารณรัฐอินโดนีเซียและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่จะขัดขวางการเกิดของสหพันธรัฐมาเลเซียจึงให้ทำให้องค์การกลุ่ม มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์-อินโดนีเซีย (Maphilindo) ไม่ประสบความสำเร็จ และทำให้ความพยายามของเหล่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะร่วมกันสร้างประชาคมเพื่อความสงบเรียบร้อยและเจริญรุ่งเรืองต้องล้มเหลวอีกครั้ง

⁸ *บันทึกอาเซียน*. สืบค้น 8 มิถุนายน 2558, จาก

2.4 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN)

2.4.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่าความผันผวนของสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในยุคสงครามเย็น (พ.ศ. 2490- พ.ศ. 2534) ซึ่งเป็นการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างประเทศฝ่ายเสรีนิยมประชาธิปไตยโดยการนำของสหรัฐอเมริกา กับประเทศฝ่ายสังคมนิยมโดยการนำของสหภาพโซเวียตส่งผลให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตระหนักถึงภาวะล่อแหลมต่อภัยอันตรายรอบด้านทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์และการแทรกแซงทางการเมืองจากประเทศมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค ซึ่งสภาวการณ์เช่นนี้กระตุ้นให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หาทางออกโดยการรวมกลุ่มกันอีกครั้งเพื่อสร้างกลไกในระดับภูมิภาคคือการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ทั้งนี้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ถือกำเนิดขึ้นโดยการลงนามในเอกสารเพื่อก่อตั้งคือปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) หรือปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ณ วังสราญรมย์ กรุงเทพฯ ภายหลังจากที่มีการหารือกันถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) พร้อมกับการยกร่างปฏิญญากรุงเทพที่แหลมแท่น จังหวัดชลบุรี

2.4.2 สมาชิก

สมาชิกผู้ก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย โดยมีผู้นำที่เป็นตัวแทนของประเทศต่าง ๆ ดังนี้

- 1) นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- 2) นายตุน อับดุล ราซิก บิน ฮุสเซน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ สหพันธรัฐมาเลเซีย
- 3) นายนาซิโซ รามอส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- 4) นายเอส ราชารัตนัม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์
- 5) พันเอก (พิเศษ) ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ราชอาณาจักรไทย

⁹ จาก การศึกษากลไกการขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน (น. 28-29), โดย ว. อำพรธม, 2556, กรุงเทพฯ: แสงดาว.

2.4.3 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์สำคัญของการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ถูกระบุไว้ในปฏิญญากรุงเทพฯ โดยเป็นการส่งเสริมความเป็นสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 7 ประการดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร
- 2) เพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
- 3) เพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและมุ่งพัฒนาการทางวัฒนธรรม ในภูมิภาคนั้น ๆ ให้คงอยู่
- 4) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มประเทศสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
- 5) เพื่อส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ให้มีการฝึกงาน อบรม วิจัยแบบที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกัน
- 6) เพื่อส่งเสริมด้านการค้า เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ขยายขอบเขตอุตสาหกรรม การค้า ปรับปรุงเส้นทางการขนส่งให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกขึ้น
- 7) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมืออันดีกับประเทศภายนอก แก่องค์การความร่วมมือแห่ง ภูมิภาคอื่น ๆ และองค์การระหว่างประเทศ อย่างมีทิศทางที่สอดคล้องกัน

หลังจาก 5 ประเทศได้ลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ ได้มีสมาชิกเพิ่มเติมต่อมาได้แก่ บรูไน ดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักร กัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์เลสเต (ติมอร์ตะวันออก) ซึ่งเป็นประเทศเกิดใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ได้รับเอกราชจาก ประเทศอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545) ปัจจุบันอยู่ในสถานะผู้สังเกตการณ์ของ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.4.4 พัฒนาการของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลา 46 ปีที่ผ่านมา โดยเราอาจแบ่งการดำเนินงานความร่วมมือของสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออกเป็น 4 ระยะด้วยกันคือ

ระยะที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2510–2520 ช่วง 10 ปีแรกของการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นช่วงแห่งการปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันที่เคยมีมาก่อนในภูมิภาค ความร่วมมือในช่วงนี้จึงเป็นด้านการพัฒนาสังคม วัฒนธรรมเป็นสำคัญ

ระยะที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2520-2530 เป็นช่วงของการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ มีการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) และการสถาปนาความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจา จึงเป็นช่วงการขยายสาขาความร่วมมือเพื่อรับปัญหาใหม่ ๆ เช่นด้านสิ่งแวดล้อม และด้านโรคเอดส์ เป็นต้น

ระยะที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2540 เป็นช่วงที่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ขยายสมาชิกภาพจนครบ 10 ประเทศ และเป็นช่วงที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประสบวิกฤตการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจ รวมทั้งการเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าว สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ.2020 (พ.ศ. 2563) และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์และรณรงค์ให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือกันมากขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายว่าภายในปี พ.ศ. 2563 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) จำเป็นต้องมีลักษณะดังนี้

- 1) วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations)
- 2) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)
- 3) มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-Looking ASEAN)
- 4) ประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)

ระยะที่ 4 พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน เป็นช่วงของการปรับปรุงองค์การให้มีการรวมกลุ่มกันในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ให้ดำรงอยู่ได้ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในบริบทการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในภูมิภาคและโลก ในกรณีนี้ได้มีการประกาศใช้กฎบัตรอาเซียนเพื่อเป็นกรอบกฎหมายในการดำเนินงานของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และมีการกำหนดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ซึ่งประกอบด้วยประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคม

และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ให้เป็นผลแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2558¹⁰

2.5 ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC)

2.5.1 ภูมิหลังของการจัดตั้ง

ประชาคมอาเซียน (AC) เกิดจากการพัฒนาการรวมกลุ่มกันของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) โดยการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) เป็นไปเพื่อการเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถของการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้แรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้นำประเทศของสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ตกลงจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ก็คือ สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งทำให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ เช่น โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน และการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดียที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด¹¹ โดยประชาคมอาเซียน (AC) ถือได้กำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 9 ที่เกาะบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนหรือที่มักเรียกกันว่า “บาหลีคอนคอร์ด 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II)” เพื่อเห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ภายในปี พ.ศ. 2563 ตามที่ได้กำหนดไว้ใน “วิสัยทัศน์อาเซียน 2563” หรือ “ASEAN Vision 2020” จากการประชุมผู้นำประเทศ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2540 นั้นเอง¹² ซึ่งต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 12 ในเดือน มกราคม พ.ศ. 2550 ที่เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป้าหมายในการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน (AC) ถูกเปลี่ยนให้เร็วขึ้นกว่าเดิม 5 ปี คือจาก พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) มาเป็น พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

¹⁰ จาก *บันทึกการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556* (น. 10-11), โดย กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2556, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

¹¹ แหล่งเดิม.

¹² จาก *50 คำคุณแจไขอาเซียน* (น. 25), โดย พิกพ อุดร, 2556, กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2.5.2 สมาชิก

ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 เป็นการตกลงและลงร่วมนามกันเป็นครั้งแรกของผู้นำทั้ง 10 ประเทศ ที่จะเดินหน้าผลักดันให้เกิดประชาคมอาเซียน (AC) อย่างเป็นทางการเป็นจริงเป็นจัง โดยมีสมาชิกจำนวน 10 ประเทศ ดังนี้

- 1) เนการาบรูไนดารุสซาลาม
- 2) ราชอาณาจักรกัมพูชา
- 3) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- 4) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 5) สหพันธรัฐมาเลเซีย
- 6) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
- 7) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- 8) สาธารณรัฐสิงคโปร์
- 9) ราชอาณาจักรไทย
- 10) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

2.5.3 วัตถุประสงค์

การจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) เป็นผลต่อเนื่องของการที่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ยกระดับความร่วมมือขึ้นเป็นการรวมตัวกันในระดับภูมิภาค ที่มุ่งไปสู่ความร่วมมือเพื่อการมี สันติภาพ เสถียรภาพ และความก้าวหน้ารุ่งเรืองของภูมิภาค โดยพัฒนาการดังกล่าวได้เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับตั้งแต่มีการกำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (ASEAN Vision 2020) ในวาระครบรอบ 30 ปีอาเซียนเมื่อ พ.ศ. 2540 ทั้งนี้แผนการก่อตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ซึ่งจะมีผลอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน 2 โดยสาระสำคัญของปฏิญญานี้ คือ ความเห็นชอบร่วมกันที่จะให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (AC) ซึ่งจะเน้นความร่วมมือใน 3 ด้านหรือ 3 เสาหลักอันได้แก่

- 1) ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: ASC) ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC)
- 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)
- 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC)

2.5.4 กฎบัตรอาเซียน

ปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เป็นเอกสารหลักในการจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) อย่างไรก็ตามเอกสารดังกล่าวเป็นเพียงคำประกาศเจตนารมณ์ทางการเมืองในการจะจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายใด ๆ ทำให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ไม่มีสถานะบุคคลอย่างเป็นทางการ และด้วยเหตุผลดังกล่าว ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 11 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ จึงได้มีเห็นชอบในการร่างกฎบัตรอาเซียนขึ้น เพื่อเป็นเสมือนธรรมนูญของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ที่จะวางกรอบกฎหมายและโครงสร้างองค์กร เพื่อให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นองค์กรที่มีกฎกติกาในการทำงาน มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น¹³

ในการสร้างประชาคมอาเซียน (AC) ภายใต้ 3 เสาหลักนั้นจำเป็นต้องจัดโครงสร้างองค์กรของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เพื่อรองรับภารกิจและพันธกิจรวมทั้งแปลงสภาพจากองค์กรที่มีการร่วมมือกันแบบหลวม ๆ ให้เป็นนิติบุคคล ดังนั้นจึงต้องมีการร่างกรอบกฎหมาย หรือ “กฎบัตรอาเซียน” เพื่อเป็นธรรมนูญของประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ทั้ง 10 ประเทศ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้เป็นหนึ่งเดียวกันดังปรากฏตามคำขวัญที่ว่า “สิบชาติหนึ่งประชาคม” (Ten Nations, One Community)

ผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้ร่วมลงนามในกฎบัตรอาเซียนเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 และเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยกฎบัตรอาเซียนดังกล่าวได้บัญญัติให้นิติฐานะแก่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และวางกรอบการดำเนินการตามกฎหมายสำหรับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการให้แก่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) และเป็นพื้นฐานในการสร้างประชาคมอาเซียน (AC) ที่มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

กฎบัตรอาเซียนประกอบด้วยข้อบทต่าง ๆ 13 บท 55 ข้อ โดยมีประเด็นใหม่ ๆ ที่แสดงถึงความก้าวหน้าของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เช่น

- 1) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน (ASEAN Human Rights Body: AHBR)
- 2) การให้อำนาจเลขาธิการสอดส่องและรายงานการทำความตกลงของประเทศสมาชิก
- 3) การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่างระหว่างประเทศสมาชิก

¹³ บันทึกการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556 (น. 12). เล่มเดิม.

4) การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อประเทศผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายอาเซียนอย่างร้ายแรง

5) การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทมติ

6) การส่งเสริมการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วม ซึ่งทำให้การตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

7) การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่อให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันทั่วทั้งที่

8) การเปิดช่องทางให้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น

9) การปรับปรุงโครงสร้างองค์การให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) 2 ครั้งต่อปี การจัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละเสาหลัก และการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา เพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นต้น

2.5.5 สามเสาหลักของประชาคมอาเซียน (3 Pillars of ASEAN Community)

คำว่า “สามเสาหลัก” ที่เรารู้จักได้ขึ้นเมื่อพูดถึงประชาคมอาเซียน โดยแท้จริงแล้วคำดังกล่าวนี้หมายถึง กรอบความร่วมมือสำคัญทั้ง 3 ด้านที่จะนำไปสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนอันได้แก่

- 1) เสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง
- 2) เสาหลักด้านเศรษฐกิจ
- 3) เสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 14 ที่อำเภอชะอำวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2552 ยังได้มีการมีการรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหิน หรือแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2552-2558 (Roadmap for ASEAN community 200 -2015) โดยในแผนงานดังกล่าวได้กำหนดแนวทางดำเนินการ หรือพิมพ์เขียว (Blueprint) ของทั้งสามเสาหลักไว้อย่างชัดเจน¹⁴ โดยทั้ง 3 เสา นั้นประกอบไปด้วยประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC)

¹⁴ 50 คำกฎหมายอาเซียน (น. 30). เล่มเดิม.

2.5.5.1 ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: APSC)

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนเป็นกลไกสืบเนื่องจากปฏิญญาบาหลี่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งแต่เดิมใช้ชื่อว่า ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASC) โดยประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (APSC) ได้รับการก่อตั้งอย่างเป็นทางการภายหลังจากที่กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551¹⁵ โดยความสำคัญของประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (APSC) เกิดจากความตระหนักของอาเซียนว่า สันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพทางการเมืองนั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) จึงเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียนที่เน้นการสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจ เสถียรภาพ และสันติภาพในภูมิภาคเพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและปราศจากภัยคุกคามรูปแบบดั้งเดิม (Traditional Security) และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-traditional Security) เช่น ภัยพิบัติ ภัยอาชญากรรมข้ามชาติ¹⁶

โดยแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (APSC Blueprint) ได้ระบุเป้าหมายหลัก 3 ประการ ได้แก่¹⁷

1) การสร้างประชาคมที่มีกติกา ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน อันได้แก่การสร้าง ความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก การส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น

2) การทำให้ประชาคมอาเซียน (AC) มีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข มีความแข็งแกร่ง มีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้สามารถเผชิญกับภัย คุกคามความมั่นคงรูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบใหม่ รวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ อันได้แก่การร่วมมือเพื่อสร้างมาตรการ สร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศสมาชิกและการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีเพื่อป้องกัน สงครามเพื่อให้ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนสามารถอยู่ด้วยกันโดยสงบสุข นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย

¹⁵ บันทึกรายการเดินทางการอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556 (น. 17). เล่มเดิม.

¹⁶ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

<http://www.aseancommunityroadshow.com/asean-community/stability.html>

¹⁷ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

<http://asean.bangkok.go.th/index.php/2014-02-15-13-59-41/2014-02-15-14-00-47/13-2014-03-20-05-40-52>

อาชญากรรมข้ามชาติต่าง ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการกับภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

3) การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาคมโลก มิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศ โดยทำให้ประชาคมอาเซียน (AC) เป็นองค์การที่มีบทบาทในภูมิภาคที่จะช่วยส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาค โดยเน้นการดำเนินการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ และแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ทั้งนี้ การจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) จะช่วยสนับสนุนให้ประชาคมอาเซียนพัฒนาเป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยทุกภาคส่วนของสังคมจะมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกระบวนการรวมตัวและการสร้างประชาคม

2.5.5.2 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC)

จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ในปี พ.ศ. 2558 ก็เพื่อมุ่งหวังให้ประชาคมอาเซียนการเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรและแบ่งปันกัน การทำให้ประชากรของประชาคมอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน¹⁸ ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ประชาคมอาเซียนจึงได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Community: ASCC Blueprint) ซึ่งประกอบไปด้วยความร่วมมือใน 6 ด้านสำคัญ ได้แก่

1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development)

ประชาคมอาเซียนจะส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการศึกษา เน้นการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระสำคัญในการพัฒนาประชาคมอาเซียน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยและสร้างความตระหนักรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนในกลุ่มเยาวชนผ่านการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการด้านการโดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา และได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคม สังคมและวัฒนธรรมบางส่วนไปบ้างแล้ว เช่น การหารือเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค

¹⁸ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2558, จาก

2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection)

ประชาคมอาเซียนมีพันธกรณีในการส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดย ลดความยากจนและส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ มั่นคง ปลอดภัย และปลอดภัยเสพติด การเตรียมความพร้อมเรื่องภัยพิบัติ และการจัดการกับข้อกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม

3) ความยุติธรรมและสิทธิทางสังคม (Social Justice and Rights)

ประชาคมอาเซียนมีพันธกรณีในการส่งเสริมความยุติธรรม โดยให้สิทธิแก่ประชาชนในนโยบายและทุกวิถีชีวิต ซึ่งรวมถึงสิทธิและสวัสดิการสำหรับกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มที่อ่อนแอ เช่น สตรี เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน

4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Ensuring Environmental Sustainability)

ประชาคมอาเซียนจะมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมสิ่งแวดล้อมโดยการปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง การจัดการบริหารและการอนุรักษ์ดิน น้ำ แร่ธาตุ พลังงาน ความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าไม้ ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพน้ำและอากาศ สำหรับภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้อาเซียนยังจะมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก เช่นการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการลดลงของโอโซน เช่นเดียวกับการพัฒนาและการปรับใช้เทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution) คือตัวอย่างของความตกลงทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในปี พ.ศ. 2545 ซึ่ง มีวัตถุประสงค์ในการลดมลพิษจากหมอก

5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building ASEAN Identity)

อัตลักษณ์อาเซียนเป็นพื้นฐานสำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งก็คือ จารีต ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อ รวมทั้งความภูมิใจในฐานะพลเมืองของประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ประชาคมอาเซียนจะส่งเสริมความตระหนัก และการมีค่านิยมร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างในทุกชนชั้นของสังคม โดยการส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในด้าน วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนาและอารยธรรม ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวจะสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาค และความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก รวมทั้ง สร้างความรู้สึกในการหวงแหนความเป็นเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน

6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap)

การลดช่องว่างทางการพัฒนาคือการเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อ ลดช่องว่างทางสังคมระหว่างประเทศสมาชิกเก่า 6 ประเทศ และประเทศสมาชิกใหม่ (CLMV) 4 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และยังรวมถึงบางพื้นที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่โดดเดี่ยวและยังคงด้อยพัฒนา ทั้งนี้เนื่องมาจากการความเจริญของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนในแต่ละประเทศนั้นยังอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน โดยประเทศส่วนมากในประชาคมอาเซียนยังอยู่ในระดับประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของประเทศสมาชิกที่มีความก้าวหน้ามากกว่าในการที่จะช่วยเหลือประเทศที่ยังมีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ให้สูงขึ้นตามเจตนารมณ์ของการเป็นอาเซียน (Spirit of ASEAN)

2.5.5.3 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

การร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนมีพัฒนาการเรื่อยมาเริ่มตั้งแต่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Agreement: AFTA) ในปี พ.ศ. 2535 อีกทั้งความพยายามในส่งเสริมให้มีความร่วมมือครอบคลุมในด้านอื่น ๆ เช่นการค้าบริการ การลงทุน ซึ่งได้มีการจัดทำกรอบความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) และกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (Framework Agreement on the ASEAN Investment Area: AIA) ในปี พ.ศ. 2538 และปี พ.ศ. 2541 ตามลำดับ¹⁹ จนถึงปัจจุบันที่ได้มีการผลักดันให้เกิดประชาคมอาเซียน (AC) ในปี พ.ศ. 2558 และหนึ่งในเสาหลักของประชาคมอาเซียนก็คือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งมีเป้าหมายในการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับคู่ค้า เพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในระดับโลกและส่งเสริมให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเจริญมั่งคั่ง มั่นคง ประชาชนอยู่ดีกินดี

ทั้งนี้ในบรรดา 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน (AC) นั้น เสาหลักประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เป็นเสาหลักที่ได้รับความสนใจมากที่สุดเพราะมีความชัดเจนในแง่ของเป้าหมายและการดำเนินงานในเชิงรูปธรรม อีกทั้งศักยภาพทางเศรษฐกิจประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังมีลักษณะสำคัญดังนี้²⁰

¹⁹ *บันทึกการเดินทางอาเซียน ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2556* (น. 20). เล่มเดิม.

²⁰ *Insight: Moving forward with AEC*. Retrieved June 8, 2015, from

- 1) มีประชากรรวมกันมากกว่า 580 ล้านคน ซึ่งมากกว่าประชากรของสหภาพยุโรป
- 2) มีขนาดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เท่ากับ 1.5 ล้านล้าน ดอลลาร์ สหรัฐ หรือเท่ากับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของสาธารณรัฐเกาหลี
- 3) มีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศเท่ากับ 1.6 ล้านล้าน ดอลลาร์ สหรัฐ หรือมากกว่าของราชอาณาจักรไทย 6 เท่า
- 4) มีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เท่ากับ 50 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 60 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน
- 5) มีจำนวนนักท่องเที่ยว 65 ล้านคน นับเป็นลำดับที่ 2 ในโลกรองจากสาธารณรัฐฝรั่งเศสเท่านั้น

อย่างไรก็ตามความท้าทายยิ่งใหญ่ของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ก็คือ การจัดการกับกฎระเบียบ พิธีการทางการค้า การลงทุนที่แตกต่างกันอย่างมาของแต่ละประเทศสมาชิกให้กลายเป็นระบบเดียวกัน ที่สามารถใช้ร่วมกันได้ในทุกประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ในโอกาสครบรอบ 40 ปีของการจัดตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 13 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ได้มีการจัดทำแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint) เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ให้สำเร็จภายในกำหนดเวลาเป้าหมายในปี พ.ศ. 2558²¹

โดยองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้แก่²²

- 1) การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base) เป็นแผนงานเพื่อส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือได้อย่างเสรี
- 2) การเป็นภูมิภาคที่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจ (Competitive Economic Region) เป็นแผนงานส่งเสริมการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านต่าง ๆ โดยประเทศสมาชิกอาเซียนมีพันธะผูกพันที่จะต้องส่งเสริมนโยบายและกฎหมายการแข่งขันด้าน การคุ้มครองผู้บริโภค ความร่วมมือด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการภาษี และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

²¹ 50 คำกฎแฉไชอาเซียน (น. 90). เล่มเดิม.

²² จาก *เรียนรู้อาเซียน* (น. 29-30), โดย ชีระ นุชเปี่ยม, 2557, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

3) การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (Equitable Economic Development) เป็นแผนงานส่งเสริมการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจของชาติสมาชิกและลดช่องว่างในด้านการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้กิจการในภาคนี้มีส่วนสำคัญในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้โดยรวม

4) การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (Integration into the Global Economy) เป็นแผนงานส่งเสริมการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ที่มีตลาดและอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้ธุรกิจของอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

ตามที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น หนึ่งในเป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้แก่การทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียวซึ่งหมายถึงการสร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจจากขนาดที่ใหญ่ขึ้นของตลาดและฐานการผลิตจากการรวมตัวของประชาคมอาเซียน โดยการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประชาคมอาเซียน จากการรวมทรัพยากรในด้านปัจจัยการผลิต อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติ สินค้า บริการ กำลังคน กำลังทุน ตลอดจนความรู้ความสามารถที่สามารถไหลเวียนถึงกันระหว่างชาติสมาชิก ทั้งนี้ 5 องค์ประกอบสำคัญของการไหลเวียนโดยเสรีได้แก่

1) สินค้า

แผนงานของการไหลเวียนของสินค้าโดยเสรีคือ การยกเลิกภาษีศุลกากร และการกีดกันหรืออุปสรรคทางการค้ารูปแบบอื่น ๆ ในระหว่างประเทศสมาชิกสำหรับสินค้าทุกประเภท ยกเว้นแต่สินค้าในบัญชีรายชื่อสินค้าอ่อนไหวที่ตกลงกันซึ่งอาจสงวนไว้เป็นพิเศษได้ ทั้งนี้แผนงานดังกล่าวจะทำให้ตลาดผู้บริโภคมีขนาดใหญ่ขึ้น และทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าอย่างหลากหลายมากขึ้น

2) บริการ

แผนงานของการไหลเวียนของบริการคือ การยกเลิกข้อจำกัดในการให้บริการข้ามประเทศทุกประเภทในประเทศสมาชิก ยกเว้นประเภทบริการที่อ่อนไหวต่อความปลอดภัย และความมั่นคงของประเทศ ทั้งพร้อมเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกเข้ามาถือหุ้นหรือลงทุนได้ไม่น้อยกว่า 70 %

3) การลงทุน

แผนงานของการไหลเวียนการลงทุน ได้แก่การอนุญาตให้มีการโอนเงินทุน กำไร และเงินปันผลในระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรี รวมทั้งการกำหนดนโยบายสนับสนุนการลงทุนให้มีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน

4) ตลาดทุน

แผนงานของการไหลเวียนของตลาดทุน ได้แก่การผลักดันการพัฒนาตลาดทุนอาเซียนที่บูรณาการการไหลเวียนของเงินทุนในระหว่างประเทศสมาชิกให้เกิดขึ้นโดยง่าย สะดวก และมีประสิทธิภาพ

5) วิชาชีพและแรงงานฝีมือ

แผนงานด้านการไหลเวียนของวิชาชีพและแรงงานฝีมือ ได้แก่การสนับสนุนการออกวีซ่า และใบอนุญาตทำงานในประเทศสมาชิกสำหรับกลุ่มวิชาชีพ และแรงงานฝีมือ โดยในเบื้องต้นนี้ ได้มีการลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) แล้ว 7 วิชาชีพ และ 1 กลุ่มวิชาชีพ

ทั้งนี้การเปิดเสรีภาคบริการภายใต้แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ได้ดำเนินการตามกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service: AFAS) ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2538 ณ ราชอาณาจักรไทย และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2543 อีกทั้งยังมีการแก้ไขเพิ่มเติมในพิธีสารเมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2546

กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะขยายความร่วมมือด้านการค้าบริการที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสมาชิก โดยการสนับสนุนการลดอุปสรรคด้านการค้าบริการ และเปิดเสรีด้านการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกอย่างเต็มที่ในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติให้อยู่ในรูปของแผนงานที่แสดงให้เห็นถึงวิธีดำเนินการและกรอบเวลาอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนงานการเปิดตลาดด้านการค้าบริการมีรายละเอียดดังนี้

1) สำหรับสาขาบริการสำคัญ (Priority Sectors) อันได้แก่ การขนส่งทางอากาศ คอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม สุขภาพ และการท่องเที่ยว ต้องอนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาถือหุ้นในนิติบุคคลที่ให้บริการได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) และเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010)

2) สำหรับสาขาโลจิสติกส์ต้องเปิดให้ถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) และเพิ่มเป็นร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) และเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013)

3) สำหรับสาขาบริการอื่น ๆ ต้องเปิดให้ถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 49 ในปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) และเพิ่มเป็นร้อยละ 51 ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) และร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ซึ่งเป็นปีเป้าหมายในจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)²³

ทั้งนี้ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ประเทศสมาชิกจะเข้าร่วมการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการเป็นรอบ ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดตลาดการค้าบริการ โดยจะมุ่งเน้นการลดหรือยกเลิกข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงตลาดและการแข่งขันด้านราคาระหว่างผู้ให้บริการต่างชาติและในประเทศภายใต้หลักการเปิดเสรีก้าวหน้าอย่างเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) โดยประเทศสมาชิกจะต้องเปิดตลาดธุรกิจบริการให้แก่กันมากกว่าที่แต่ละประเทศได้มีข้อตกลงไว้กับองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)

จากการเจรจาดังกล่าวทำให้ได้ตารางข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ ซึ่งในปัจจุบันได้สรุปผลการเจรจาการค้าบริการไปแล้ว 5 รอบ และจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ซึ่งมีผลบังคับใช้ไปแล้ว 7 ชุด ส่วนข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 8 ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วและรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามในพิธีสารเพื่ออนุวัติข้อผูกพันดังกล่าวแล้วในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2553 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ข้อผูกพันดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ เนื่องจากยังรอขั้นตอนทางพิธีการจากกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อรับรองความมีผลทางกฎหมายของพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ ชุดที่ 8 โดยข้อผูกพันฯ ชุดที่ 8 มีผลเป็นการขยายธุรกิจบริการเพิ่มเป็น 12 สาขา ดังนี้ บริการธุรกิจ/วิชาชีพ (แพทย์ วิศวกร ทนายความ ฯลฯ) บริการด้านการสื่อสาร/โทรคมนาคม บริการด้านการท่องเที่ยว บริการด้านการจัดจำหน่าย บริการด้านการศึกษา บริการด้านสิ่งแวดล้อม บริการด้านการเงิน บริการด้านสุขภาพ บริการด้านการท่องเที่ยว บริการด้านนันทนาการ บริการด้านการขนส่งและบริการอื่น ๆ²⁴

²³ จาก 50 คำกฎแฉใจอาเซียน (น. 98-99), โดย กิตติ ประเสริฐสุข, 2556, กรุงเทพฯ: สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

²⁴ หลักการและสาระสำคัญของ AFAS. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก

นอกจากการเปิดเสรีภาคบริการแล้วหนึ่งในเป้าหมายของการรวมเป็นตลาดเดียวของประชาคมอาเซียน คือ การไหลเวียนอย่างเสรีของแรงงาน ซึ่งในกรณีนี้ หมายถึงเฉพาะแต่แรงงานในระดับ “วิชาชีพ” โดยวิชาชีพดังกล่าวนี้หมายความว่าถึงแม้วิชาชีพที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพหรือเอ็มอาร์เอ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ทั้งนี้ข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญภายใต้ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของคนทำงานอยู่ในวิชาชีพที่สำคัญ โดยในปัจจุบันวิชาชีพที่ได้มีทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs) มีอยู่ด้วยกัน 7 สาขาวิชาชีพ และ 1 กลุ่มสาขาวิชาชีพ ดังนี้²⁵

- 1) วิศวกรรม (Engineering Services)
- 2) พยาบาล (Nursing Services)
- 3) สถาปัตยกรรม (Architectural Services)
- 4) การสำรวจ (Surveying Qualification)
- 5) บัญชี (Accountancy Services)
- 6) แพทย์ (Medical Practitioners)
- 7) ทันตแพทย์ (Dental Practitioners)
- 8) การท่องเที่ยว (Tourism Professionals)

โดยข้อตกลงยอมรับร่วมของวิชาชีพการท่องเที่ยวเป็นการกำหนดมาตรฐานเพื่อให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติตามที่อาเซียนกำหนดใน 2 สาขา ได้แก่ สาขาธุรกิจโรงแรม และสาขาธุรกิจท่องเที่ยว โดยมี 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน²⁶ โดยสาขาธุรกิจโรงแรม 4 แผนก ได้แก่ แผนกต้อนรับ แผนกแม่บ้าน แผนกประกอบอาหาร แผนกอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีตำแหน่งงานดังนี้²⁷

- 1) ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ
- 2) ผู้ควบคุมดูแลฝ่ายต้อนรับ
- 3) พนักงานต้อนรับ
- 4) พนักงานรับโทรศัพท์

²⁵ 50 คำกฎแฉอาเซียน (น. 104-105). เล่มเดิม.

²⁶ การเสวนาเรื่อง MRA การบริการท่องเที่ยวของอาเซียนกับการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย. สืบค้น 22 มิถุนายน 2558, จาก http://secretary.mots.go.th/person/download/MRA/Meeting/k_lada.pdf

²⁷ ตลาดท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน: ไทยได้อะไรจากอาชีพบริการ MRA32 ตำแหน่งงาน. สืบค้น 22 มิถุนายน 2558, จาก <http://secretary.mots.go.th/person/download/MRA/Meeting/MOTS.pdf>

- 5) พนักงานยกกระเป๋า
- 6) ผู้จัดการแผนกแม่บ้าน
- 7) ผู้จัดการฝ่ายซักรีด
- 8) ผู้ควบคุมดูแลห้องพัก
- 9) พนักงานซักรีด
- 10) พนักงานดูแลห้องพัก
- 11) พนักงานทำความสะอาด
- 12) หัวหน้าพ่อครัว
- 13) พ่อครัวแต่ละงาน
- 14) ผู้ช่วยพ่อครัวฝ่ายอาหาร
- 15) พ่อครัวงานขนมหวาน
- 16) ผู้ช่วยพ่อครัวขนมหวาน
- 17) งานขนมปัง
- 18) งานเนื้อ
- 19) ผู้อำนวยการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม
- 20) ผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่ม
- 21) หัวหน้าพนักงานบริการ
- 22) พนักงานผสมเครื่องดื่ม
- 23) พนักงานบริการ

สำหรับสาขาธุรกิจ 2 แผนก ได้แก่ แผนกธุรกิจนำเที่ยว แผนกบริการธุรกิจนำเที่ยว

- 24) ผู้จัดการทั่วไป
- 25) ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป
- 26) หัวหน้าผู้แนะนำการเดินทาง
- 27) ผู้แนะนำการเดินทาง
- 28) ผู้จัดการธุรกิจ
- 29) ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด
- 30) ผู้จัดการฝ่ายบัญชี
- 31) ผู้จัดการฝ่ายตัว
- 32) ผู้จัดการฝ่ายท่องเที่ยว

2.6 หลักการและสาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs)

การเคลื่อนย้ายวิชาชีพของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นส่วนหนึ่งของกรอบแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่มีวัตถุประสงค์ในการมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ทั้งนี้การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวสืบเนื่องมาจากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ณ เกาะบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยการตกลงดังกล่าวเป็นไปเพื่อการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพอาเซียน

ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่าข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นกลไกที่สำคัญภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของวิชาชีพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เป็นข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาจุดยอมรับร่วมกันเรื่องคุณสมบัติของวิชาชีพในกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ ที่สำคัญ เพื่อทำการกำหนดคุณสมบัติร่วมกันของแต่ละสาขาวิชาชีพ อันได้แก่คุณสมบัติด้านการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ในการได้รับอนุญาตให้เข้าไปทำงานในประเทศ ๆ หนึ่ง ซึ่งเรื่องดังกล่าวช่วยให้นักวิชาชีพในภูมิภาคอาเซียนสามารถเคลื่อนย้ายเข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อื่น ๆ ได้สะดวกมากขึ้น

โดยในมาตรา V ของกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ได้บัญญัติว่า “สมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศจะให้การยอมรับในวุฒิการศึกษาหรือประสบการณ์ที่ได้รับและคุณสมบัติที่เป็นไปตามข้อกำหนดหรือใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ได้รับในประเทศสมาชิกอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองให้แก่ผู้ให้บริการการยอมรับดังกล่าวจะต้องทำอยู่บนพื้นฐานของความตกลงกับประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องหรืออาจให้การยอมรับโดยอิสระ”²⁸

Article V of AFAS

“ASEAN Member States may recognise the education or experience obtained, requirements met, and license or certification granted in other ASEAN Member States, for the purpose of licensing or certification of service suppliers”

²⁸ มาตรฐานร่วมสำหรับวิชาชีพที่ทำงานได้ในประเทศ AEC. สืบค้น 11 พฤษภาคม 2558, จาก https://wiki.stjohn.ac.th/groups/aec/wiki/0c7e7/_AEC_.html

ดังกล่าวมาตรา 5 ของกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (AFAS) ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนดำเนินการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) โดยสมัครใจ เพื่อให้ประเทศสมาชิกที่ทำข้อตกลงยอมรับร่วม รับรอง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ คุณสมบัติ ใบอนุญาต หรือใบรับรองที่หน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ออกให้แก่ผู้ให้บริการทางวิชาชีพ ในการประกอบวิชาชีพเดียวกันในประเทศของตนอย่างสอดคล้องกับกฎระเบียบภายในของประเทศตน

อย่างไรก็ตามการเปิดเสรีแรงงานอาเซียนเป็นการเปิดเสรีเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled Labor) และผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional) เท่านั้น ไม่รวมถึงแรงงานไร้ฝีมือหรือแรงงานต่างด้าว (Unskilled Labor) นอกจากนี้รูปแบบของการเปิดเสรีแรงงานจะเป็นลักษณะของการทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ คือผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับการรับรองคุณสมบัติของวิชาชีพโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศของตน จะได้รับการยอมรับในด้านคุณสมบัติ นักวิชาชีพดังกล่าวโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่น ๆ ด้วย แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาชีพคนนั้นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศที่จะเข้าไปทำงาน ซึ่งการมีข้อตกลงดังกล่าวจะเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพภายในภูมิภาค

ทั้งนี้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้เริ่มเจรจาและจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และในปัจจุบันประเทศสมาชิกได้มีการลงนามโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนไปแล้วใน 7 สาขาวิชาชีพ และ 1 สาขากลุ่มวิชาชีพดังนี้²⁹

- 1) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพวิศวกรรม ลงนามเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย
- 2) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพพยาบาล ลงนามเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
- 3) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม ลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์
- 4) กรอบความตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพด้านการสำรวจ ลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์
- 5) กรอบความตกลงว่าด้วยข้อตกลงการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพบัญชี ลงนามเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ราชอาณาจักรไทย

²⁹ 50 คำสัญญาอาเซียน (น. 104-105). เล่มเดิม.

6) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพแพทย์ ลงนามเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ราชอาณาจักรไทย

7) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพทันตแพทย์ ลงนามเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ จังหวัดเพชรบุรี ราชอาณาจักรไทย

8) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับร่วมในสาขาบริการวิชาชีพท่องเที่ยว ลงนามเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

โดยดังต่อไปนี้เป็นการสรุปหลักการจากการศึกษาจากข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพใน 7 สาขาวิชาชีพ และ 1 สาขาของกลุ่มวิชาชีพของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.6.1 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาวิศวกรรม (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพบริการวิศวกรรม และเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อที่จะส่งเสริมการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ

2) หลักการ

มีหลักการ คือ เปิดให้วิศวกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer: ACPE) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งบางประเทศรวมทั้งไทยกำหนดให้วิศวกรอาเซียนต้องปฏิบัติงานร่วมกับวิศวกรท้องถิ่น โดยวิศวกรที่ต้องการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee: MC) ในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยจะดำเนินการโดยสภาวิศวกร สำหรับการดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรรมวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer Coordinating Committee: ACPECC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ คือ วิศวกรวิชาชีพมีสิทธิขออนุญาตองค์กรกำกับดูแลวิชาชีพวิศวกรในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ วิศวกรอาเซียนที่ได้รับอนุญาตจะได้อัปทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (Registered Foreign Professional Engineer) ซึ่งจะสามารถประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศนั้น ๆ ได้

ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งบางประเทศรวมทั้งราชอาณาจักรไทยจะกำหนดให้ต้องทำงานร่วมกับวิศวกรที่มีใบอนุญาตของประเทศนั้น ๆ

4) คุณสมบัติในการเป็นวิศวกรต่างชาติ

วิศวกรวิชาชีพคือผู้ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

4.1) สำเร็จระดับปริญญาทางวิศวกรรมที่ได้รับการยอมรับโดยองค์กรด้านการรับรองวิศวกรรมวิชาชีพไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับ หรือที่ได้รับการประเมินและยอมรับว่าเทียบเท่ากับระดับการศึกษาดังกล่าว

4.2) มีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตที่ยังมีผลในปัจจุบันเพื่อประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งออกให้โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority: PRA) ของประเทศสมาชิกอาเซียน และสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการขึ้นทะเบียน/การอนุญาต/การรับรองในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติและมีความหลากหลายมาไม่ต่ำกว่า 7 ปี หลังจบการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องได้รับผิดชอบงานด้านวิศวกรรมที่เด่นชัดอย่างน้อย 2 ปี

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing professional development: CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมจะมีสิทธิขอสมัครต่อคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรรมวิชาชีพอาเซียน (ACPECC) เพื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) ภายใต้ทะเบียนวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineers Register: ACPER)

5) กลไกการดำเนินงาน

ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ประเทศไทย คือ สภาวิศวกร มีความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

5.1) พิจารณาคำขอและอนุญาตให้วิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) ประกอบวิชาชีพในฐานะเป็นวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (Registered Foreign Professional Engineer: RFPE) โดยจะต้องไม่เป็นการประกอบวิชาชีพเพียงลำพัง แต่จะต้องประกอบวิชาชีพร่วมกับวิศวกรวิชาชีพท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายของประเทศผู้รับภายใต้บังคับของกฎหมายและระเบียบภายในและที่สามารถนำมาใช้บังคับได้ และไม่เป็นการยื่นแบบทางวิศวกรรมต่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายของประเทศผู้รับตามที่กำหนดโดยข้อตกลงฯ นี้

5.2) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFPEs) และทำให้มั่นใจว่าได้ปฏิบัติตามข้อตกลงกับข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

5.3) รายงานต่อองค์กรท้องถิ่นและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

5.4) รักษามาตรฐานระดับสูงของการประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณด้านวิศวกรรม

5.5) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างทันทีต่อเลขาธิการคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPECC) เมื่อวิศวกรวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFPE) ได้ละเมิดข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว หรือเมื่อวิศวกรวิชาชีพผู้ซึ่งเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) ไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่จะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมอย่างอิสระในประเทศแหล่งกำเนิดไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ หรือได้กระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับที่ซึ่งการกระทำผิดนั้นได้นำไปสู่การถอดถอนจากทะเบียนหรือระงับการประกอบวิชาชีพ

5.6) เตรียมการด้านกฎระเบียบเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงฯ ได้

5.7) แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกฎหมาย ข้อปฏิบัติ และความคืบหน้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมภายในภูมิภาค โดยมีความมุ่งหวังในการปรับให้สอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานในระดับภูมิภาค และ/หรือระหว่างประเทศ

2.6.2 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาการพยาบาล (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าวคือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายวิชาชีพพยาบาลภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญเรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติ เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการวิชาชีพพยาบาล และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของวิชาชีพพยาบาล

2) หลักการ

มีหลักการคือ เปิดให้พยาบาลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่น ได้โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย โดยพยาบาลต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน (ของราชอาณาจักรไทยคือ สภาการพยาบาล)

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน จะช่วยให้พยาบาลที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม พยาบาลต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย

4) คุณสมบัติการเป็นพยาบาลต่างชาติ

พยาบาลวิชาชีพต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลในประเทศผู้รับ เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพพยาบาลในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับของประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า พยาบาลวิชาชีพต่างชาติต้อง

4.1) สำเร็จการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล

4.2) จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิดที่ยังมีผลในปัจจุบัน

ปัจจุบัน

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลไม่น้อยกว่า 3 ปีต่อเนื่อง ก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพพยาบาล (Nursing Regulatory Authority: NRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดว่าไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพพยาบาล

4.6) มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่กำหนด เช่น ต้องแสดงผลตรวจร่างกายหรือผ่านการทดสอบสมรรถภาพ หรือข้อกำหนดอื่นใดตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานของรัฐในประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาล

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาล (NRA) หมายถึงหน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพพยาบาลของราชอาณาจักรไทย คือ สภาการพยาบาล ซึ่งมีความรับผิดชอบ ดังนี้

- 5.1) ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพต่างชาติ
- 5.2) ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้พยาบาลวิชาชีพต่างชาติในการเข้ามาประกอบวิชาชีพพยาบาลในประเทศไทยผู้รับ
- 5.3) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาล
- 5.4) ตรวจสอบติดตาม เพื่อให้แน่ใจว่าพยาบาลต่างชาติจะรักษามาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลที่สอดคล้องกับหลักประเพณีปฏิบัติด้านวิชาชีพของประเทศผู้รับกลไกการดำเนินงานมีคณะกรรมการประสานงานด้านพยาบาลวิชาชีพอาเซียนประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาลและ/หรือหน่วยงานของรัฐที่เหมาะสมของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการนี้มีการประชุมกันเป็นประจำ เพื่อ
 1. อำนวยความสะดวกในดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว
 2. สร้างความเข้าใจร่วมกันทั้งด้านนโยบาย กระบวนการและการปฏิบัติในการพัฒนาและส่งเสริมกลยุทธ์ในการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว
 3. ร่วมกันคิดค้นกระบวนการเพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรฐานและหลักเกณฑ์การยอมรับร่วมกันสำหรับการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว
 4. ติดตามการเปลี่ยนแปลงเรื่องกฎระเบียบ ข้อบังคับ วิธีปฏิบัติของแต่ละประเทศผู้รับ
 5. ติดตามตรวจสอบร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนข้อมูล
 6. ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาที่ระงับข้อพิพาทที่เกิดจากการดำเนินการตามข้อตกลงนี้ ซึ่งข้อพิพาทดังกล่าวถูกส่งมาจากหน่วยงานกำกับดูแลพยาบาลวิชาชีพจากประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เข้าร่วม
 7. ทารือประเด็นโครงการเสริมสร้างความสามารถ

2.6.3 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียน สาขาสถาปัตยกรรม (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Architectural Services)

ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียน สาขาสถาปัตยกรรมและกรอบความตกลงสำหรับการยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพด้านการสำรวจ ได้ถูกลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าว คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพบริการสถาปัตยกรรมและเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อที่จะส่งเสริมการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ เพื่อสร้างความร่วมมือของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมทั้งในเรื่องของการใช้ทรัพยากร และผลประโยชน์โดยผ่านความร่วมมือด้านการวิจัย และเพื่อส่งเสริมอำนวยความสะดวก รวมทั้งจัดตั้งการยอมรับซึ่งกันและกันของสถาปนิก ตลอดจนจัดทำมาตรฐานและข้อตกลงร่วมกันในการเคลื่อนย้ายเทคโนโลยีในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2) หลักการ

มีหลักการคือ เปิดให้สถาปนิกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect: AA) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งบางประเทศรวมทั้งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้สถาปนิกอาเซียนต้องปฏิบัติงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น โดยการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของราชอาณาจักรไทยจะดำเนินการโดยสภาสถาปนิก ส่วนการดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของสภาสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect Council: ACC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแลของประเทศสมาชิก³⁰

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับคือ สถาปนิกวิชาชีพมีสิทธิขอใบอนุญาตองค์การกำกับดูแลวิชาชีพสถาปนิกในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้สถาปนิกอาเซียนที่ได้รับอนุญาต จะได้ขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกต่างด้าวจดทะเบียน (Registered Foreign Architect: RFA) ซึ่งจะสามารถประกอบวิชาชีพสถาปนิกในประเทศนั้น ๆ ได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งบางประเทศรวมทั้งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้ต้องทำงานร่วมกับสถาปนิกที่มีใบอนุญาตของประเทศนั้น ๆ

³⁰ จาก *โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (Preparation for Flow of Labor in the ASEAN Community)* (รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์) (น. 8-10), โดย ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4) คุณสมบัติในการเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน

4.1) สำเร็จระดับปริญญาทางสถาปัตยกรรมที่ได้รับการยอมรับโดยองค์กรด้านการรับรองสถาปัตยกรรมวิชาชีพ ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับ หรือที่ได้รับการประเมินและยอมรับว่าเทียบเท่ากับระดับการศึกษาดังกล่าว การศึกษาสถาปัตยกรรมต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษาในระบบภาคการศึกษาปกติ ซึ่งผ่านการรับรองหลักสูตรของมหาวิทยาลัยแล้วในประเทศแหล่งกำเนิดหรือการได้รับการยอมรับให้เทียบเท่าอย่างใดอย่างหนึ่ง

4.2) มีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตที่ยังมีผลในปัจจุบันเพื่อประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศแหล่งกำเนิดซึ่งออกให้โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority: PRA) ของประเทศสมาชิกอาเซียน และสอดคล้องกับนโยบายของตนด้านการขึ้นทะเบียน/การอนุญาต/การรับรองในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม หรือคณะกรรมการติดตาม

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติและมีความหลากหลายในงานมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี หลังจบการศึกษา ทั้งนี้ต้องทำงานอย่างต่อเนื่องโดยตลอด 5 ปีในขณะที่ถือใบอนุญาตและจะต้องได้รับผิดชอบงานด้านสถาปัตยกรรมที่เด่นชัดตามที่ระบุในภาคผนวก 4 ตัวอย่างที่ 3 แล้วอย่างน้อย 2 ปีด้วย

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (PRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

4.6) ปฏิบัติตามข้อตกลงอื่นที่ผ่านการเห็นชอบร่วมกันของสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) จะมีสิทธิขอสมัครต่อสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) เพื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ภายใต้ทะเบียนสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Architect Register: AAR) สถาปนิกวิชาชีพ ผู้มีคุณสมบัติข้างต้นและปฏิบัติสอดคล้องตามแนวทางด้านหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีปฏิบัติตามภาคผนวก 2 และบรรลุด้วยแถลงการณ์การประเมินตามภาคผนวก 3 เมื่อได้รับและชำระค่าธรรมเนียมแล้วได้บรรจุภายใต้ทะเบียนสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AAR) และมีฐานะเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ทั้งนี้ สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมได้เฉพาะในขอบข่ายงานที่ได้รับอนุญาตตามความชำนาญของสถาปนิกวิชาชีพผู้นั้น ภายใต้ข้อตกลงนี้เท่านั้น

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลสถาปนิกวิชาชีพ (PRA) หมายถึงหน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพสถาปนิกสำหรับราชอาณาจักรไทยหน่วยงานดังกล่าวคือสภาสถาปนิก ซึ่งมีความรับผิดชอบดังนี้

5.1) พิจารณาคำขอและอนุญาตให้สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ประกอบวิชาชีพในฐานะเป็นสถาปนิกวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFA) โดยจะประกอบวิชาชีพอย่างอิสระหรือร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น ในประเทศผู้รับจำนวนมากกว่าหนึ่งหรือมากกว่าโดยขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของประเทศผู้รับกำหนด

5.2) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของสถาปนิกวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFA) ว่าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดกับข้อตกลงดังกล่าว

5.3) รายงานต่อองค์กรท้องถิ่นและระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคืบหน้าการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว

5.4) รักษามาตรฐานระดับสูงของการประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณด้านสถาปัตยกรรม

5.5) แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างทันทีต่อเลขาธิการสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) เมื่อสถาปนิกวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (RFA) ได้ละเมิดข้อตกลงดังกล่าวหรือเมื่อสถาปนิกวิชาชีพผู้ซึ่งเป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่จะประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมอย่างอิสระในประเทศแหล่งกำเนิด ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ หรือได้กระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิคมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ไม่ว่าจะในประเทศแหล่งกำเนิดหรือประเทศผู้รับที่ซึ่งการกระทำผิดนั้นได้นำไปสู่การถอดถอนจากทะเบียนหรือระงับการประกอบวิชาชีพ

5.6) เตรียมการด้านกฎและระเบียบเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวได้

5.7) แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกฎหมาย ข้อปฏิบัติ และความคืบหน้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมภายในภูมิภาค โดยมีความมุ่งหวังในการปรับให้สอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานในระดับภูมิภาค และ/หรือระหว่างประเทศ

โดยกลไกการดำเนินงานดังกล่าวนี้จะมีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ (MC) ซึ่งมีหน้าที่

1) ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบวิชาชีพทุกคนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในฐานะสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) โดยเลขาธิการสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) จะปฏิบัติสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ระบุในข้อตกลงดังกล่าว และผู้ประกอบวิชาชีพเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้แสดงให้เห็นว่าได้ดำเนินการสอดคล้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์ตามที่แสดงในภาคผนวก 2, 3 และ 4

2) ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่สมัครขอขึ้นทะเบียนในฐานะสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) จะต้องแสดงหลักฐานว่าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

3) ทำให้มั่นใจว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับการขึ้นทะเบียนโดยเลขาธิการสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) เป็นสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ยังคงสมัครขอต่ออายุการขึ้นทะเบียนอยู่เป็นระยะ และในการนี้ แสดงหลักฐานว่าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4) ทำให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติและเกิดผลตามการเปลี่ยนแปลงที่ตกลงภายใต้ข้อ 6.3 ตามที่กำหนดโดยสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC)

5) ออกใบรับรองสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและจัดหาแนะนำกรณีที่สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ต้องการถาม

6) แจ้งสภาสถาปนิกอาเซียน (AAC) และคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ (MC) ของประเทศแหล่งกำเนิดกรณีมีผู้ที่ไม่ใช่สถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (AA) ประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ

2.6.4 กรอบข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนด้านการสำรวจ (ASEAN Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualifications)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงนี้ คือ เพื่อสร้างกรอบและกำหนดหลักการพื้นฐานสำหรับองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ ใช้ปฏิบัติตามในการเจรจาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพระหว่างกันไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดความราบรื่นในการทำข้อตกลงยอมรับร่วมและเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพทางการสำรวจ เนื่องจากเป็นที่ยอมรับว่าประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีการเรียกชื่อและมีเงื่อนไขต่างกันสำหรับวิชาชีพทางการสำรวจ และเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ส่งเสริมความเชื่อมั่น และการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ทั้งด้านมาตรฐานและคุณสมบัติทางการสำรวจ

2) หลักการ

มีหลักการ คือ กำหนดแนวทางเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพด้านการสำรวจในอนาคตของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย โดยวางหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ซึ่งประกอบด้วย หลักเกณฑ์เรื่องการศึกษา การสอบ ประสพการณ์ กระบวนการให้การยอมรับ ระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัยและหลักจริยธรรม มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล ทั้งนี้ข้อตกลงยอมรับร่วมที่จะจัดทำขึ้นในอนาคตจะต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจ หน้าที่ของสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแลและออกกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายภายใน แต่ต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็น โดยการออกใบอนุญาตและการขึ้นทะเบียนของนักสำรวจอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศด้วย นอกจากนี้ กรอบข้อตกลงได้กำหนดกรอบการดำเนินการ และขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาการสำรวจในส่วนของราชอาณาจักรไทย องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลการประกอบการบริการด้านสำรวจและขึ้นทะเบียน/ออกใบอนุญาตนักสำรวจ คือ สภาวิศวกร

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงานของวิชาชีพนี้ในอนาคต เมื่อสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใดมีความพร้อมก็สามารถเข้าร่วมเจรจายอมรับคุณสมบัติของกันและกันได้โดยใช้กรอบข้อตกลงนี้เป็นพื้นฐานในการเจรจา โดยในระหว่างนี้ประเทศที่ยังไม่พร้อมก็สามารถศึกษากรอบข้อตกลงนี้ และใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของตน ทั้งในแง่การส่งบุคลากรออกไปและการรับมือกับบุคลากรจากต่างประเทศที่อาจจะเข้ามาทำงาน

4) หลักเกณฑ์ยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของวิชาชีพช่างสำรวจ

4.1) ด้านการศึกษา

ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ทำการตกลงว่า ผู้ขอรับการยอมรับต้องได้รับการศึกษาตามเงื่อนไขที่มีผลบังคับใช้อยู่ในประเทศต้นสังกัดที่อนุญาตการยอมรับเป็นครั้งแรก เวลาที่ให้การยอมรับนั้น โดยหนังสือรับรองการศึกษาอาจถูกประเมินโดยประเทศผู้รับและยอมรับว่าผ่านเกณฑ์เงื่อนไขทางการศึกษาของประเทศผู้รับ

4.2) การสอบ

4.2.1) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตระหนักว่าอาจมีความจำเป็นที่ต้องให้ผู้ขอผ่านการสอบอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่กำหนดขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ขอมีความรู้เพียงพอตามกฎหมาย มาตรฐาน และหลักปฏิบัติที่สัมพันธ์กับระดับท้องถิ่นและระดับชาติของประเทศผู้รับ

4.2.2) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตกลงว่าผู้ขอซึ่งได้รับการยอมรับโดยองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในประเทศต้นสังกัดของผู้ขอ อาจไม่ต้องถูกให้เข้าสอบในการสอบรับรองคุณวุฒิทั้งหมด (ถ้ามี) ในการที่จะได้รับการยอมรับในประเทศผู้รับหากเห็นว่าเงื่อนไขทางการศึกษาและวิชาชีพเป็นไปตามที่ประเทศผู้รับกำหนด

4.3) ประสพการณ์

4.3.1) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจตกลงว่าระยะเวลาขั้นต่ำของประสพการณ์ด้านสำรวจภายหลังสำเร็จการศึกษา เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการยอมรับปริมาณและลักษณะงานที่มีประสพการณ์ที่ต้องผ่านจะต้องเทียบได้กับเงื่อนไขประสพการณ์ของประเทศผู้รับที่จะให้การยอมรับ

4.3.2) ถ้าปริมาณหรือลักษณะงานที่ผู้ขอมีประสพการณ์ในประเทศต้นสังกัดไม่ได้ตามเงื่อนไขของประเทศผู้รับ ผู้ขออาจได้รับความยินยอมให้หาประสพการณ์ให้ครบสมบูรณ์ตามกำหนดในประเทศผู้รับก่อนที่จะได้รับสิทธิการยอมรับในประเทศผู้รับ

5) กลไกการดำเนินงาน

องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลการประกอบการบริการด้านสำรวจ และขึ้นทะเบียน/ออกใบอนุญาตนักสำรวจ สำหรับราชอาณาจักรไทยคือ สภาวิศวกร ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

5.1) เจรจาหาข้อตกลงและจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมที่จะต้องดำเนินการตามมาในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคี กับองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบกำกับดูแลการประกอบการบริการด้านสำรวจของแต่ละประเทศ

5.2) ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติของนักวิชาชีพสำรวจที่ได้รับการยอมรับภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมใด ๆ

5.3) ส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องและการพัฒนาวิชาชีพ

5.4) ดำรงรักษาไว้ซึ่งการปฏิบัติที่ดีซึ่งรวมถึงมาตรฐานที่สูงของการประพฤติปฏิบัติในด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณด้านการสำรวจ

5.5) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย การปฏิบัติและการพัฒนาในการประกอบวิชาชีพสำรวจ ภายในขอบเขตอำนาจของตน

2.6.5 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาวิชาชีพแพทย์ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners)

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ณ โรงแรมดุสิตธานีหัวหิน อ. ชะอำ จ. เพชรบุรี รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามความตกลงด้านเศรษฐกิจในกรอบอาเซียนอันได้แก่ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพแพทย์เพื่อให้ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เป็นเงื่อนไขในการได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพแพทย์ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้ สามารถยื่นคำขอใบอนุญาต โดยไม่เสียเวลาตรวจสอบคุณสมบัติซ้ำ ทั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดของประเทศที่เข้าไปทำงาน เช่น การสอบ การขึ้นทะเบียน หรือการขอใบอนุญาตทำงาน เป็นต้น

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าว คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายแพทย์ภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญเรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติ เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการวิชาชีพแพทย์และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของแพทย์

2) หลักการ

หลักการคือเปิดให้แพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งแพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน ของราชอาณาจักรไทย คือแพทย์สภา และกระทรวงสาธารณสุข โดยการดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแพทย์อาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners: AJCCM) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับ จากการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือการช่วยให้แพทย์ที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม แพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น ในกรณีของราชอาณาจักรไทย แพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติเหมือนคนไทยคือต้องผ่านการสอบเพื่อให้ได้ใบอนุญาต

4) คุณสมบัติในการเป็นแพทย์ต่างชาติ

แพทย์ต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศผู้รับ เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า แพทย์ต่างชาติต้อง

4.1) สำเร็จการศึกษาวิชาชีพแพทย์ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (Professional Medical Regulatory Authority: PMRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศผู้รับ

4.2) จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิดที่ยังมีผลในปัจจุบัน

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพแพทย์ไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องในประเทศแหล่งกำเนิด ก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดว่าไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพแพทย์ทั้งในประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) รับทราบ

4.6) แจ้งให้ทราบว่า ไม่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือมีคดีความทางกฎหมายที่ยังค้างอยู่ในประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น

4.7) มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) คือ หน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพแพทย์ สำหรับราชอาณาจักรไทย คือ แพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีความรับผิดชอบดังนี้

5.1) ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของแพทย์ต่างชาติ กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการประเมินสำหรับการขึ้นทะเบียน

5.2) ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้แพทย์ต่างชาติในการเข้ามารประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศผู้รับ

5.3) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ เพื่อให้แน่ใจว่าแพทย์ต่างชาติปฏิบัติตาม สอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณแพทย์ของประเทศผู้รับ

5.4) มีวิธีการหรือมาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการกับแพทย์ต่างชาติที่ได้จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ แต่ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติ ด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณแพทย์ของประเทศผู้รับทั่วโลกการดำเนินงานมีคณะกรรมการ ประสานงานด้านวิชาชีพแพทยอาเซียน (AJCCM) ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแล วิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศไม่เกิน 2 คน มีหน้าที่

5.4.1) อำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ โดยการส่งเสริม ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกอาเซียน และการพัฒนากลยุทธ์สำหรับการ ดำเนินการตามข้อตกลงฯ

5.4.2) ส่งเสริมประเทศสมาชิกอาเซียนในการกำหนดมาตรฐานสำหรับทั่วโลก และขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการตามข้อตกลงฯ

5.4.3) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันทางด้านกฎหมาย แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่าง ๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพแพทย์ในภูมิภาค โดยสอดคล้องกับมาตรฐาน ภูมิภาคและ/หรือสากลที่มีอยู่

5.4.4) พัฒนาระบบการสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเมื่อมี ความจำเป็น

5.4.5) ทบทวนข้อตกลงยอมรับร่วมทุก ๆ 5 ปี หรือเร็วกว่านั้นหากมีความจำเป็น

2.6.6 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของข้อตกลงดังกล่าว คือ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้าย ทันตแพทย์ภายในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความชำนาญ เรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับการให้บริการ วิชาชีพทันตแพทย์และเพื่อเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและการฝึกฝนของทันตแพทย์

2) หลักการ

หลักการคือ เปิดให้ทันตแพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือ ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้

โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย ซึ่งทันตแพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน ของราชอาณาจักรไทยคือทันตแพทย์สภาและกระทรวงสาธารณสุข การดำเนินงานในเรื่องนี้ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Dental Practitioners: AJCCD) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศสมาชิก

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน จะช่วยให้ทันตแพทย์ที่มีใบอนุญาตในประเทศเดิมและมีประสบการณ์สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้น โดยลดขั้นตอนในการตรวจสอบ/รับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ทันตแพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น ในกรณีของราชอาณาจักรไทย ทันตแพทย์ต่างชาติจะต้องปฏิบัติเหมือนคนไทยคือต้องผ่านการสอบเพื่อให้ได้ใบอนุญาต

4) คุณสมบัติในการเป็นทันตแพทย์ต่างชาติ

ทันตแพทย์ต่างชาติสามารถขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ เพื่อเข้าไปประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศนั้นได้ โดยต้องเป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ทันตแพทย์ต่างชาติต้อง

4.1) สำเร็จการศึกษาวิชาชีพทันตแพทย์ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (Professional Dental Regulatory Authority: PDRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศผู้รับ

4.2) จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศแหล่งกำเนิดที่ยังมีผลในปัจจุบัน

4.3) มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพทันตแพทย์ไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องในประเทศแหล่งกำเนิดก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาต

4.4) ปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ของประเทศแหล่งกำเนิดในระดับที่น่าพอใจ

4.5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศแหล่งกำเนิดว่า ไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและ

จรรยาบรรณ ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ทั้งในประเทศ แหล่งกำเนิดและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) รัับทราบ

4.6) แจ้งให้ทราบว่า ไม่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือมีคดีความทางกฎหมายที่ยัง ค้างอยู่ในประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศอื่น

4.7) มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับเห็นสมควรในการกำหนดคุณสมบัติของการขอขึ้นทะเบียน และ/หรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์

5) กลไกการดำเนินงาน

หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) คือ หน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิก ให้มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ สำหรับราชอาณาจักรไทย คือ ทันตแพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข โดยมีความรับผิดชอบ ดังนี้

5.1) ประเมินคุณสมบัติและประสบการณ์ของทันตแพทย์ต่างชาติ

5.2) กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการประเมินสำหรับการขึ้นทะเบียน

5.3) ขึ้นทะเบียน และ/หรือออกใบอนุญาตให้ทันตแพทย์ต่างชาติในการเข้ามาประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศผู้รับ

5.4) ติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของทันตแพทย์ต่างชาติที่ได้ จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าทันต แพทย์ต่างชาติปฏิบัติสอดคล้องกับหลักปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณทันตแพทย์ของประเทศ ผู้รับ

5.5) มีวิธีการหรือมาตรการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการกับทันตแพทย์ต่างชาติที่ได้ จดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ แต่ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับหลัก ปฏิบัติด้านวิชาชีพและจรรยาบรรณทันตแพทย์ของประเทศผู้รับ

กลไกการดำเนินงานมีคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (AJCCD) ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศ สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศไม่เกิน 2 คน มีหน้าที่

1. อำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว โดยการส่งเสริมความ เข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการพัฒนา กลยุทธ์สำหรับการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว

2. ส่งเสริมประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการกำหนดมาตรฐาน สำหรับกลไกและขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการตามข้อตกลงดังกล่าว

3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันทางด้านกฎหมาย แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่าง ๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในภูมิภาค โดยสอดคล้องกับมาตรฐาน ภูมิภาคและ/หรือสากลที่มีอยู่

4. พัฒนาระบบการสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างต่อเนื่องเมื่อมีความจำเป็น

5. ทบทวนข้อตกลงยอมรับร่วมทุก ๆ 5 ปี หรือเร็วกว่านั้นหากมีความจำเป็น

2.6.7 กรอบข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพบัญชีอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement Framework on Accountancy Services)

1) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงนี้ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเจรจาจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการให้โครงสร้างเพื่อนำไปสู่การสรุปข้อตกลงนั้น และเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ส่งเสริม และคำนึงถึงการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดทั้งด้านมาตรฐานและคุณสมบัติของวิชาชีพบัญชี

2) หลักการ

มีหลักการ คือ ข้อตกลงนี้เป็นการกำหนดแนวทางเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาข้อตกลงยอมรับร่วมด้านบัญชีในอนาคตของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายโดยวางหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์เรื่อง การศึกษา การสอบ ประสิทธิภาพ กระบวนการให้การยอมรับระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัยและหลักจริยธรรม มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล ทั้งนี้ข้อตกลงยอมรับร่วม ที่จะจัดทำขึ้นในอนาคตจะต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจหน้าที่ของสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแลและออกกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายภายใน แต่ต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็นโดยการ ออกใบอนุญาตและการขึ้นทะเบียนของวิชาชีพบัญชีอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศด้วย นอกจากนี้กรอบข้อตกลงดังกล่าวยังได้กำหนดกรอบการดำเนินการและขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3) ประโยชน์ที่จะได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าไปทำงานของวิชาชีพนี้ในอนาคต เมื่อสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใดมีความพร้อมก็สามารถเข้าร่วมเจรจายอมรับคุณสมบัติของกันและกันได้โดยใช้กรอบข้อตกลงนี้เป็นพื้นฐานในการเจรจา โดยในระหว่างนี้ประเทศที่ยังไม่พร้อมก็สามารถศึกษากรอบข้อตกลงนี้ และใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของตนทั้งในแง่การส่งบุคลากรออกไปและการรับมือกับบุคลากรต่างประเทศที่จะเข้ามาทำงานในประเทศของตน โดยการประกอบวิชาชีพบัญชีของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้อง

อยู่ภายใต้กฎระเบียบภายในและหน่วยงานที่ดูแลของประเทศสมาชิกนั้น ๆ สำหรับราชอาณาจักรไทย คือสภาวิชาชีพบัญชี

4) คุณสมบัติในการเป็นนักบัญชีต่างชาติ

4.1) การศึกษา: ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ตกลงว่า นักบัญชีอาชีพ (Practising Professional Accountant: PPA) ของประเทศสมาชิกซึ่งขอให้มีการยอมรับในอีกประเทศสมาชิก ต้องได้รับการศึกษาตามเงื่อนไขที่มีผลบังคับใช้อยู่ในประเทศแหล่งกำเนิด ซึ่งหนังสือรับรองการศึกษาของบุคคลนั้นอาจถูกประเมินและยอมรับโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (National Accountancy Body: NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (Professional Regulatory Authority: PRA) ของประเทศผู้รับว่าผ่านเกณฑ์เงื่อนไขทางการศึกษาในประเทศผู้รับใบอนุญาต ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่น นอกเหนือจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) กำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตอื่น ๆ ในการประกอบวิชาชีพ ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้กฎระเบียบภายใน จะต้องพยายามอย่างเต็มความสามารถในการอำนวยความสะดวกให้นักบัญชีอาชีพ (PPA) ของประเทศสมาชิกอื่น ได้รับการอนุมัติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพบัญชี

4.2) การแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถ: ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดให้นักบัญชีอาชีพ (PPA) ซึ่งขอให้มีการยอมรับในประเทศนั้น แสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในการประกอบวิชาชีพดังกล่าว เพื่อสร้างความมั่นใจว่า นักบัญชีอาชีพ (PPA) จะมีความรู้ความสามารถครบถ้วนตามกฎระเบียบภายในของประเทศผู้รับ

4.3) ประสบการณ์: นักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่ต้องการให้มีการยอมรับจะต้องมีประสบการณ์ครบถ้วนตามความต้องการที่ระบุไว้โดยประเทศผู้รับ

4.4) มาตรฐานและแนวทางของสภาวิชาชีพบัญชีนานาชาติ (International Federation of Accountants: IFAC) ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนควรที่จะนำเอามาตรฐานและแนวทางของสภาวิชาชีพบัญชีนานาชาติ (IFAC) มาใช้ในการกำหนดความสามารถด้านวิชาชีพและคุณสมบัติต่าง ๆ สำหรับการประกอบวิชาชีพบัญชีของในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้กฎระเบียบภายในของประเทศสมาชิกนั้น ๆ

5) กลไกการดำเนินงาน

ข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีใด ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะต้องไม่กระทบต่อสิทธิ อำนาจ และหน้าที่ของแต่ละประเทศสมาชิก และคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี

(PRA) หรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่นของประเทศนั้น ๆ ในการกำหนดหรือกำกับดูแลกฎระเบียบภายในที่สำคัญ

ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (NAB) และ/หรือสภาวิชาชีพบัญชี (PRA) ของประเทศสมาชิก (สำหรับราชอาณาจักรไทย คือ สภาวิชาชีพบัญชี) มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

5.1) ให้การยอมรับนักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่สมัครเพื่อประกอบวิชาชีพโดยอิสระหรือร่วมกับนักบัญชีอาชีพ (PPA) ของประเทศผู้รับ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบภายในของประเทศ

5.2) ติดตามตรวจสอบการประกอบวิชาชีพของนักบัญชีอาชีพ (PPA) ที่ได้รับการยอมรับให้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศผู้รับ

5.3) กำหนด และ/หรือคงไว้ ซึ่งมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพบัญชีและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

5.4) แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบภายใน แนวปฏิบัติ และการพัฒนาต่าง ๆ ด้านบริการบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานภูมิภาค และ/หรือสากลที่มีอยู่

2.6.8 ข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาการท่องเที่ยว (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals)

ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) 9 ประเทศได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียนสาขาการท่องเที่ยว ที่กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในเดือน มกราคม พ.ศ. 2552 อย่างไรก็ตามราชอาณาจักรไทยยังไม่ได้ร่วมลงนามด้วยในขณะนั้น โดยต่อมาเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2555 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในข้อตกลงดังกล่าว และได้นำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา โดยได้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้ลงนามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งจัดทำสัตยาบันสาร และในวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2555 รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบให้ราชอาณาจักรไทยลงนามข้อตกลงยอมรับร่วมซึ่งการลงนามดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ที่โรงแรมเซนทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ โดยมีนายชุมพล ศิลปอาชา รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้ลงนาม และมีนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ เลขาธิการอาเซียนและเอกอัครราชทูตของอาเซียนประจำประเทศไทยร่วมเป็นสักขีพยาน

1) วัตถุประสงค์และสาระสำคัญ

ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียนเป็นข้อตกลงเพื่อการพัฒนาบุคลากรในการรองรับการเปิดเสรีบริการใน 32 ตำแหน่งงานซึ่งเกิดขึ้นจากการหารือของกลุ่มการท่องเที่ยวในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของวิชาชีพอื่น ๆ คือ การอำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพในสาขาการท่องเที่ยว (Foreign Tourism Professional) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการช่วยให้การศึกษา/ฝึกอบรมบุคลากรวิชาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสอดคล้องกัน รวมถึงมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มประเทศสมาชิก ทั้งนี้ผู้ผ่านการรับรองคุณสมบัติและได้รับใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าว มีสิทธิในการเดินทางไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ โดยยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องของประเทศที่เข้าไปทำงาน

สำหรับสาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนคือการกำหนดให้ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพิจารณาสมรรถนะของบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ โดยใช้คุณสมบัติ การศึกษา การฝึกอบรมและ/หรือประสบการณ์ในการทำงาน เป็นเกณฑ์พื้นฐานในการรับรองมาตรฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

2) กลไกการดำเนินงาน

เมื่อทุกประเทศสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาท่องเที่ยวครบจะส่งผลให้แต่ละประเทศต้องดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใน 180 วันเพื่อเตรียมการรองรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (Foreign Tourism Professional) อีกทั้งมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติในแต่ละตำแหน่งงานให้มีมาตรฐานเดียวกัน และต้องมีหน่วยงานในระดับชาติที่รับผิดชอบดำเนินงานตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวเพื่อ ดูแล กำกับ ประเมิน รับรองและลงทะเบียน ตลอดจนมีหน่วยงานกำกับในระดับภูมิภาค ดังนั้นในข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนจึงเป็นการกำหนดโครงสร้างภายในของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในการรับรองสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยวตามข้อตกลงร่วมว่าด้วย

นอกจากนี้การยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียนยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ 3 ชุด คือ (1) คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourism Professional Board: NTPB) (2) คณะกรรมการรับรองมาตรฐานวิชาชีพการท่องเที่ยว (Tourism Professional Certification Board: TPCB) และ (3) คณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพ

ท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Tourism Professional Monitoring Committee: ATPMC) ทั้งนี้ราชอาณาจักรไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ 2 ชุดแรกเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่คณะกรรมการชุดที่ 3 เป็นคณะกรรมการในระดับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ทุกประเทศจะต้องร่วมกันจัดตั้ง

1) คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourism Professional Board: NTPB)

คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (NTPB) เป็นคณะกรรมการระดับชาติที่ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแต่ละประเทศได้จัดตั้งขึ้น อันประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจท่องเที่ยวโดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ดังนี้

1.1) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าวให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในประเทศ

1.2) พัฒนา กำกับ ติดตามผลการยกระดับสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ในสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ASEAN Common Competency Standards for Tourism Professionals: ACCSTP) และ หลักสูตรการท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (Common ASEAN Tourism Curriculum: CATC)

1.3) อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์ และกระบวนการ

1.4) พิจารณาจัดทำคู่มือ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

1.5) รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการระดับชาติแก่องค์กรท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN National Tourism Organizations: ASEAN NTOs) ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยตัวแทนจากรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิก

1.6) สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

1.7) อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีความมุ่งหวังในการปรับให้สอดคล้องกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกับมาตรฐานและหลักสูตรของวิชาชีพท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค และ/หรือระหว่างประเทศ

1.8) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากองค์การท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs) ในอนาคต

2) คณะกรรมการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยว (The Tourism Professional Certification Board: TPCB)

เป็นคณะกรรมการที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะต้องจัดตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่ดังนี้

2.1) ทำหน้าที่ประเมินคุณสมบัติและ/หรือสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ในสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ACCSTP)

2.2) ออกใบรับรองให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวที่มีคุณสมบัติและ/หรือสมรรถนะผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ACCSTP)

2.3) พัฒนาและดูแลระบบฐานข้อมูล (Web-based) การขึ้นทะเบียนผู้ได้รับใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพแห่งอาเซียนและฐานข้อมูลตำแหน่งว่างในสาขาบริการท่องเที่ยว (ASEAN Tourism Professional Registration System: ATPRS)

2.4) ทำหน้าที่แจ้งต่อคณะกรรมการวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งชาติ (NTPB) เกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการยกเลิกใบรับรองแก่บุคลากรที่เคยมีคุณสมบัติผ่านการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยวแต่ละมิติระเบียบปฏิบัติเชิงเทคนิคในวิชาชีพหรือจรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ

3) คณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Tourism Professional Monitoring Committee: ATPMC)

เป็นคณะกรรมการระดับอาเซียนที่ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์การท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs) และคณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (NTPBs) โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ดังนี้

3.1) สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว ให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3.2) ส่งเสริม พัฒนากำกับ ติดตามผลการยกระดับสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ในสมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยว (ACCSTP) และหลักสูตรการท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (CATC)

3.3) ทำหน้าที่แจ้งต่อคณะกรรมการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยว (TPCB) ของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเมื่อได้รับข้อมูลการยกเลิกใบรับรองแก่บุคลากรที่เคยมีคุณสมบัติผ่านการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยวแต่ละเมดิระเบียบปฏิบัติเชิงเทคนิคในวิชาชีพหรือจรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ

3.4) อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์ กระบวนการพิจารณา จัดทำคู่มือ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

3.5) รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ATPMC) ต่อองค์กรท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs)

3.6) สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน

3.7) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN NTOs) ในอนาคต

สมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ACCSTP) เป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับสมรรถนะขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบวิชาชีพในสาขาที่พักและการเดินทาง การกำหนดสมรรถนะขั้นพื้นฐานดังกล่าวก็เพื่อยกระดับการบริการในภาคท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกให้การดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้สมรรถนะขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน ประกอบด้วยสมรรถนะร่วมสำหรับทุกกลุ่มสาขา (Common Core Competencies) และสมรรถนะด้านวิชาชีพ (Generic and Functional Competencies) ซึ่งมีรายละเอียดสำหรับบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียนประกอบด้วย 2 สาขาหลักคือ สาขาธุรกิจโรงแรม และสาขาธุรกิจท่องเที่ยว ครอบคลุมตำแหน่งงาน 32 ตำแหน่งดังนี้

1) สาขาธุรกิจโรงแรม (Hotel Services)

1.1) แผนกต้อนรับ (Front Office)

- (1) ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ (Front Office Manager)
- (2) ผู้ควบคุมดูแลฝ่ายต้อนรับ (Front Office Supervisor)
- (3) พนักงานต้อนรับ (Receptionist)
- (4) พนักงานรับโทรศัพท์ (Telephone Operator)
- (5) พนักงานยกกระเป๋า (Bell Boy)

- 1.2) แผนกแม่บ้าน (House Keeping)
 - (1) ผู้จัดการแผนกแม่บ้าน (Executive Housekeeper)
 - (2) ผู้จัดการฝ่ายซักรีด (Laundry Manager)
 - (3) ผู้ควบคุมดูแลห้องพัก (Floor Supervisor)
 - (4) พนักงานซักรีด (Laundry Attendant)
 - (5) พนักงานดูแลห้องพัก (Room Attendant)
 - (6) พนักงานทำความสะอาด (Public Area Cleaner)
- 1.3) แผนกอาหาร (Food Production)
 - (1) หัวหน้าพ่อครัว (Executive Chef)
 - (2) พ่อครัวแต่ละงาน (Demi Chef)
 - (3) ผู้ช่วยพ่อครัวฝ่ายอาหาร (Commis Chef)
 - (4) พ่อครัวงานขนมหวาน (Chef de Partie)
 - (5) ผู้ช่วยพ่อครัวขนมหวาน (Commis Pastry)
 - (6) งานขนมปัง (Baker)
 - (7) งานเนื้อ (Butcher)
- 1.4) แผนกอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage Service)
 - (1) ผู้อำนวยการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Director)
 - (2) ผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Outlet Manager)
 - (3) หัวหน้าพนักงานบริกร (Head Waiter)
 - (4) พนักงานผสมเครื่องดื่ม (Bartender)
 - (5) พนักงานบริกร (Waiter)
- 2) สาขาท่องเที่ยว (Travel Services)
 - 2.1) ตัวแทนท่องเที่ยว (Travel Agencies)
 - (1) ผู้จัดการทั่วไป (General Manager)
 - (2) ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป (Assistant General Manager)
 - (3) หัวหน้าผู้แนะนำการเดินทาง (Senior Travel Consultant)
 - (4) ผู้แนะนำการเดินทาง (Travel Consultant)
 - 2.2) บริษัททัวร์ (Tour Operation)
 - (1) ผู้จัดการธุรกิจ (Product Manager)
 - (2) ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด (Sales and Marketing Manager)

- (3) ผู้จัดการฝ่ายบัญชี (Credit Manager)
- (4) ผู้จัดการฝ่ายตั๋ว (Ticketing Manager)
- (5) ผู้จัดการฝ่ายท่องเที่ยว (Tour Manager)

โดยในปัจจุบันสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) เสร็จไปแล้ว 8 วิชาชีพ ทั้งนี้เราสามารถจำแนกข้อตกลงยอมรับร่วมได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) รูปแบบแรก คือการจัดทำมาตรฐานคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพขึ้นมาอย่างชัดเจนซึ่งมักจะเป็นวิชาชีพที่มีทักษะขั้นสูงในการประกอบวิชาชีพอันได้แก่ วิศวกร สถาปนิก พยาบาล หมอ และทันตแพทย์ โดยการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ของวิชาชีพเหล่านี้จะเป็นการกำหนดคุณสมบัติลงไปในรายละเอียด เรื่องวุฒิการศึกษา การมีใบอนุญาตภายในประเทศของตน จำนวนปีและประเภทของประสบการณ์ทำงานภายหลังจากจบการศึกษา การศึกษาต่อเนื่อง และเรื่องจริยธรรม โดยในอนาคตหากนักวิชาชีพที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) ก็สามารถเดินทางไปทำงานในประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ นอกจากนี้ในอนาคต อาชีพในลักษณะที่มีแนวทางแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นวิชาชีพที่ต้องการทักษะขั้นสูงก็จะมีการจัดทำข้อตกลงในลักษณะนี้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเภสัชกร นักโภชนาการ นักกายภาพบำบัด เป็นต้น

2) รูปแบบที่สอง คือเป็นทำเป็นกรอบข้อตกลงของวิชาชีพ ได้แก่ วิชาชีพนักสำรวจ และนักบัญชี ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีรูปแบบการศึกษา และวิธีปฏิบัติงานที่มีข้อกำหนดแตกต่างกัน ดังนั้นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงได้กำหนดข้อตกลงดังกล่าวเป็นเพียงกรอบข้อตกลงกว้าง ๆ ว่านักสำรวจ หรือนักบัญชีที่จะสามารถทำงานระหว่างคู่ประเทศ ๆ หนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ จะต้องมีความสมบัติน้อย่างไรบ้าง ส่วนในเรื่องรายละเอียดเรื่องจำนวนปี ระดับการศึกษา ให้แต่ละคู่ประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไปตกลงกันเอง

3) รูปแบบที่สาม คือ รูปแบบสำหรับวิชาชีพการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นวิชาชีพล่าสุดที่ได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพ (MRAs) โดยการตกลงดังกล่าวเป็นการกำหนดตำแหน่งงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการใน 2 สาขา ได้แก่ สาขาธุรกิจโรงแรม และสาขาธุรกิจท่องเที่ยวทั้งหมด 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน โดยตำแหน่งงานดังกล่าวรวมทั้งตำแหน่งงานในระดับบน เช่นผู้จัดการโรงแรม จนถึงระดับล่าง เช่น พนักงานเสิร์ฟอาหาร ดังนั้นข้อตกลงยอมรับร่วมด้านคุณสมบัติของวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวจึงมีลักษณะ เป็นคุณสมบัติของผู้ที่จะมีใบอนุญาตออกในรับรองการทำงานแบบ “สมรรถนะพื้นฐาน (Competency Base)” นั่นคือจะกำหนดคุณสมบัติ

เป็นตำแหน่งย่อย ๆ ว่า คนที่จะทำงานในตำแหน่งดังกล่าว ต้องมีความสามารถอะไรบ้าง โดยไม่ได้กำหนดถึงลักษณะของวุฒิการศึกษา หรือใบอนุญาตการทำงานเช่นเดียวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของวิชาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้ในอนาคตนักวิชาชีพที่มีลักษณะกึ่งฝีมือ (Semi-Skilled Labor) ไม่ว่าจะเป็นช่างประปา ช่างไฟฟ้า ช่างคุมงานก่อสร้าง (Foreman) ก็มีแนวโน้มที่จะมีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมในรูปแบบเดียวกันกับข้อตกลงยอมรับร่วมของบริการการท่องเที่ยว³¹

³¹ แพรภัทร ยอดแก้ว. (2555). เอกสารประกอบการสอนวิชาอาเซียนศึกษา(ASEAN Studies) (โปรแกรมศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม). สืบค้น 23 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/506074>